

Nova proposta de la classe de religió per itineraris

Dg, 13/12/2020 per Catalunya Religió

(Lucía Montobbio -CR) **Raquel Pérez** dirigeix el Secretariat de la Subcomissió Episcopal d'Universitats de la Conferència Episcopal Espanyola i, des de juliol 2020, dirigeix també el Secretariat de la Comissió Episcopal per a l'Educació i Cultura. En aquesta entrevista explica quina és la nova proposta que proposen els bisbes, al govern, per a integrar la religió en un àmbit d'educació en valors a les escoles.

En què consisteix la proposta d'ensenyament de religió catòlica que fa la Conferència Episcopal Espanyola?

La proposta que, com a esborrany inicial, hem fet arribar al Ministeri, parteix de la possibilitat d'integrar la matèria de Religió en les seves diverses modalitats confessionals (Catòlica, Evangèlica, Islàmica, Jueva), amb altres no confessionals com ara Ciutadania, Valors ètics i cívics, Ètica, etc... en una mateixa àrea. Aquestes matèries abracen continguts i valors comuns i, per això, podrien ser agrupades en un mateix marc, sota uns mateixos estàndards de competència. Això significaria que es podrien tractar uns mateixos dominis i estàndards, que puguin estar sota la modalitat que l'alumne esculli (no confessional o confessional). Així, totes els alumnes treballen el mateix, però cadascú des de l'itinerari de la seva elecció.

Podria posar un exemple?

Sí. Per exemple, seria possible estudiar l'educació intercultural, el desenvolupament sostenible, el consum responsable, la ciutadania mundial... Tots són temes que es poden tractar des de les diverses modalitats o itineraris. Cada estudiant fa la seva opció identitaria, escollint des de quina modalitat vol acostar-se a aquests continguts; les classes s'impartirien en diverses aules. Posem per cas

la cura del medi ambient; des de la modalitat catòlica, es fonamenta en la condició creatural i en la responsabilitat de la cura d'allò creat, de la "casa comuna" -com ens recorda el Papa Francesc en l'encíclica *Laudato Si'*-. Mentre que, l'assignatura no confessional pot fonamentar en paradigmes ecològics, filosòfics... El missatge serà el mateix: cuidar la natura, no destruir-la.

Els elements de fonamentació són diferents, però tots treballem les mateixes competències, els mateixos valors. Em trobo amb els altres en quelcom que és comú però que abordem des de la diversitat, en la seva fomentació. Tenim uns valors comuns que estan recolzats en aproximacions diverses.

Quina novetat aporta aquesta proposta?

Amb això creiem que sortim de la dicotomia Religió i "alternativa a la Religió" a les escoles; és com mirar el tema des d'una perspectiva més àmplia. L'Ensenyament de la Religió a l'Escola permet iniciar un estudi com a assignatura, des de situacions culturals, qüestions d'actualitat, valors... que són comuns i es treballen també en altres matèries i àmbits a l'escola. Es pot posar en diàleg amb altres coneixements.

Quines competències tindria l'Estat, i quines altres l'Església?

Els nuclis temàtics, que serien comuns per a tots, podrien fixar-los l'Estat; les confessions -en el nostre cas, l'autoritat competent de l'Església Catòlica- conservarien la seva competència per establir el desenvolupament del contingut del currículum en la seva modalitat Catòlica, i la competència de proposar els professors que impartiran docència en aquesta modalitat confessional.

Si s'apliqués la proposta, com creu que afectaria la relació entre Estat-Església?

Seria una oportunitat per a establir dinàmiques de col·laboració per a la consecució d'un bé per tot el sistema educatiu i la societat. Fins el moment, les administracions educatives s'han limitat a l'acompliment estricte dels mínims de la llei pel que fa a l'Ensenyament de la Religió a l'Escola, desaprofitant oportunitats educatives i la urgència de facilitar, des de l'escola, la integració de la diversitat religiosa en societats cada vegada més plurals i complexes.

Els reptes als quals s'enfronten les societats, com recorda amb freqüència el papa Francesc, exigeixen la participació de tots els agents, cadascú en l'exercici de la seva responsabilitat. L'assignatura de Religió està a l'escola i s'ajusta, com les altres matèries, a la seva natura curricular.

És importat subratllar que el Govern ha valorat el Pacte Educatiu Global, impulsat per el papa Francesc aquest darrer any, manifestant el seu desig de participar en el mateix. I ja, en 2015, el papa Francesc va confirmar l'Agenda 2030, en la qual es troba l'Educació com a un dels Objectius del Desenvolupament Sostenible. Així que sembla que hi ha un horitzó compartit.

Per què és important que l'escola pública conservi l'opció de cursar religió?

La classe de Religió té un *perquè* a l'escola pública en l'acord constitucional; té un

com que es confirma i defineix a cadascuna de les lleis educatives i té diversos *per a què* que es recolzen en poderoses raons legals, socials, ciutadanes i educatives. M'agradaria destacar, en aquest moment, el *per a* construir una Cultura de Pau. El primer per respectar l'altre és conèixer-lo. I potser, això ens manca avui dia, escoltar-nos més i sentir interès per les motivacions profundes de l'altre. Es poden veure, i cada vegada més, comportaments violents, també entre els joves, cosa que abans sembla que no passava tant, o al menys no es feia tanta difusió. Hi ha violència en molts àmbits, és com que si ens estiguéssim acostumant a relacionar-nos amb i des de la violència. Potser estem perdent el pensar i actuar des del bé comú.

Els mestres i professors de religió on queden dins d'aquesta proposta?

Ara mateix, segons els cursos, les comunitats autònomes, tenen diversos horaris. En algunes comunitats autònomes només tenen una hora a la setmana, el que resulta del tot insuficient per abordar el currículum d'ESO. Aquesta inestabilitat de l'assignatura contrasta per exemple amb el nivell de preparació que s'exigeix al professorat; a més a més del grau o de la llicenciatura civil i el màster habilitant, des de l'Església se'ls demana un títol acadèmic eclesiàstic d'almenys tres cursos acadèmics (denominat *Baccalaureatus* en Ciències Religioses), i 18 ECTS de Pedagogia i Didàctica de l'ERE. Realment exigim molt, perquè entenem que és necessària una bona formació, per a què després puguin impartir poques hores i hi hagi tanta inestabilitat laboral. Crec que amb aquesta proposta es legitima més en l'escola la presència de l'Ensenyament de la Religió a l'Escola, en coherència també amb la formació i qualitat del seu professorat.

I a l'escola concertada?

A les escoles concertades també les afecta, és clar. Ja que aquesta proposta lliga el currículum al que marca la Conferència Episcopal segons la seva competència, aquest mateix currículum d'assignatura és el que s'imparteix també a l'escola concertada.

Per fer aquesta proposta s'han basat en algun document, o bona pràctica?

Tenim en compte el marc legislatiu vigent, és a dir, tant els Acords Església-Estat, com la Constitució Espanyola, en el seu art.27; la nostra proposta, de fer, posa l'accent en l'art. 27.2, fonamentalment. També en els tractats internacionals i documents internacionals que han abordat la qüestió educativa; hi ha alguns documents excel·lents de l'UNESCO, de l'OCDE, de l'OSCE, del Consell d'Europa... que ofereixen un horitzó i un marc on treballar l'Ensenyament de la Religió a l'Escola. A més a més, hem conegut els currículums de models educatius d'altres països de l'UE, com Irlanda, Anglaterra o Finlàndia que treballen tot això amb normalitat.

En l'àmbit eclesial, aquesta proposta respon a la preocupació de l'Església per l'Educació, i una educació integral de la persona; per descomptat, també està la invitació del papa Francesc amb el Pacte Educatiu Global, i més recentment, en l'encíclica *Fratelli tutti*. També en el preàmbul de la constitució apostòlica *Veritatis gaudium* (2017) fa una invitació explícita a situar-se en diàleg amb la cultura actual, i posa l'accent en alguns aspectes interessants com ara la transdisciplinarietat.

Per què ara?

L'Església a Espanya sempre ha estat receptiva en el moment de dialogar sobre les maneres d'encaixar escolarment la presència de l'Ensenyament de la Religió a l'Escola. Certament, com hem assenyalat, el Pacte Educatiu Global i els reptes educatius compartits, ens obliguen a buscar en aquest moment, en el que s'està fixant una llei que ajudi a respondre a aquest reptes, un nou model de col·laboració. Tot això arriba ara perquè el context ens ha brindat l'oportunitat. L'horitzó és comú.

Intraeclesialment, la recentment renovada Comissió Episcopal per a l'Educació i Cultura de la Conferència Episcopal ha comprès que aquesta és una bona contribució al moment de l'educació a Espanya i, a més a més, així dona resposta a la voluntat dels professors de Religió de fer més explícites les contribucions educatives de l'ERE.

Quina resposta ha donat el govern, s'ha recollit algun punt en la LOMLOE?

La proposta es va presentar el 30 de juliol durant la reunió amb la Ministra d'Educació i Formació Professional. Durant aquests mesos hi ha hagut contactes aïllats, i ells s'han compromès a donar resposta en un futur pròxim.

En la LOMLOE, fins el moment, no està reflectida la proposta que va fer la Conferència Episcopal al Govern. La modificació que s'ha introduït en la Disposició Addicional Segona, que hi hagi una assignatura no confessional de Cultura de les Religions, no té a veure amb la proposta de la que estem parlant.

La Llei avança al Senat i ens agradaria que una gran majoria dels partits polítics comprenguessin la importància d'aconseguir un acord polític, social i educatiu ampli per a què la proposta ofereixi una solució que doni estabilitat al sistema educatiu pel que fa l'encaix de l'ensenyança de les religions a l'escola.

Això ens permetria treballar conjuntament per a posar una solució i avançar en alguna cosa; s'ha de mirar què ens uneix, i no què ens separa.

Ens encantaria poder parlar, dialogar de la nostra proposta, que no està tancada en absolut, és només un esborrany. Volem apropar-nos i parlar. Què podem fer junts, què podem fer separats... L'Església és molt conscient de la diversitat social, i respecta, per descomptat, que cadascú vulgui abordar els temes des de la seva perspectiva, però també demana poder abordar-los des de la seva per als alumnes i les famílies que vulguin educar els seus fills des de la identitat catòlica.